

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 24/06-9

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 11. januára 2006 predbežne prerokoval sťažnosť A., s. r. o., T., zastúpenej JUDr. A. G., so sídlom T., vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky rozsudkom Okresného súdu Bratislava II č. k. 23 Cb 25/05-30 z 19. mája 2005 a rozsudkom Krajského súdu v Bratislave č. k. 4 Cob 73/2005-57 z 28. septembra 2005 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť A., s. r. o., o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 15. decembra 2005 doručená sťažnosť spoločnosti A., s. r. o., T. (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej JUDr. A. G., so sídlom T., vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) rozsudkom Okresného súdu Bratislava II (ďalej len „okresný súd“) č. k. 23 Cb 25/05-30 z 19. mája 2005 a rozsudkom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 4 Cob 73/2005-57 z 28. septembra 2005 v konaní o zaplatenie poplatku z omeškania podľa zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 273/1994 Z. z. o zdravotnom poistení, financovaní zdravotného poistenia, o zriadení Všeobecnej zdravotnej poisťovne

a o zriaďovaní rezortných, odvetvových, podnikových a občianskych zdravotných poisťovní v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o zdravotnom poistení“).

Sťažovateľka vo svojej sťažnosti uviedla, že okresný súd ako súd prvostupňový a krajský súd ako súd druhostupňový svojimi rozsudkami zamietli žalobu sťažovateľky o zaplatenie 40 067,32 Sk z titulu poplatku z omeškania v sadzbe 0,1 % denne z faktúr, ktoré boli vyúčtované žalovanému za vydané lieky a zdravotnícke pomôcky pre jeho poistencov na základe platných lekárskeho predpisov. V časti týkajúcej sa zaplatenia 5 234,97 Sk vzala sťažovateľka návrh späť.

Pri uplatnení svojho nároku vychádzala sťažovateľka z § 38 ods. 4 zákona č. 273/1994 Z. z., ktorý upravoval poplatok z omeškania vo výške 0,1 % za každý deň z omeškania. Žalovaný s návrhom sťažovateľky nesúhlasil a poukázal na to, že k omeškaniu s platbou faktúr došlo až po 1. júni 2003, preto má sťažovateľka nárok len na poplatok z omeškania vo výške 0,01 % denne v zmysle zákona č. 138/2003 Z. z., ktorým bol novelizovaný zákon č. 273/1994 Z. z.

Sťažovateľka poukazuje na nález ústavného súdu uverejnený v Zbierke zákonov Slovenskej republiky (ďalej len „Zbierka zákonov“) 15. júla 2004 pod č. 396/2004 Z. z., ktorým ústavný súd vyslovil nesúlad § 38 ods. 4 zákona č. 273/1994 Z. z., ktorý bol novelizovaný zákonom č. 138/2003 Z. z., ktorý od 1. júna 2003 zmenil výšku poplatku z omeškania z 0,1 % za každý deň omeškania na 0,01 % za každý deň omeškania. Ústavný súd vyslovil nesúlad tohto ustanovenia s ústavou s odôvodnením, že ide o nerovnosť medzi zdravotnými poisťovňami a zdravotníckymi zariadeniami, ak nie je rovnaká výška poplatku z omeškania pre obidva subjekty. Novelizované ustanovenie § 38 ods. 4 zákona č. 273/1994 Z. z. stratilo účinnosť 15. júla 2004, teda v čase podania návrhu sťažovateľky súdu 22. decembra 2004 toto ustanovenie nebolo účinné a v čase vynesenia rozhodnutia okresného súdu a krajského súdu už nebolo ani platné. Obidva súdy vychádzali z právneho predpisu, ktorý nebol v súlade s ústavou. Podľa sťažovateľky bol narušený princíp právnej istoty a rovnosti, keď od 1. júna 2003 až do 21. decembra 2004 si zdravotné poisťovne uplatňovali poplatok z omeškania vo výške 0,1 % za každý deň omeškania a zdravotnícke

zariadenia si mohli uplatniť voči svojim dlžníkom, najmä voči zdravotným poisťovniam poplatok z omeškania len vo výške 0,01 % za každý deň omeškania.

Porušenie základných práv a slobôd podľa čl. 46 ods. 1 ústavy vidí sťažovateľka v tom, že okresný súd a krajský súd priznali sťažovateľke poplatok z omeškania podľa § 38 ods. 4 zákona č. 273/1994 Z. z. vo výške 0,01 % za každý deň omeškania namiesto 0,1 % za každý deň omeškania. Podľa názoru sťažovateľky okresný súd a krajský súd postupovali podľa predpisu, ktorého nesúladi s ústavou ústavný súd vyslovil nálezom, ktorý bol uverejnený v Zbierke zákonov pod č. 396/2004 Z. z. 15. júla 2004.

Na základe uvedeného sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd takto rozhodol:

„1. Rozsudkom Okresného súdu Bratislava II č. k. 23 Cb 25/05 zo dňa 19. 5. 2005 a rozsudkom Krajského súdu v Bratislave č. k. 4 Cob/73/2005-57 zo dňa 28. 9. 2005 (doručený sťažovateľke 15. 11. 2005) bolo porušené základné právo spoločnosti A., s. r. o., T. (zapísanej v obchodnom registri Okresného súdu Nitra Oddiel: Sro, vložka číslo 1899/N) IČO: 34 132 741, na súdnu ochranu podľa článku 46 ods. 1 Ústavy SR.

2. Zrušuje sa rozsudok Okresného súdu Bratislava II č. k. 23 Cb 25/05 zo dňa 19. 5. 2005 a rozsudok Krajského súdu v Bratislave č. k. 4 Cob/73/2005-57 zo dňa 28. 9. 2005 a vec sa vracia odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

3. Krajský súd v Bratislave je povinný uhradiť trovy konania vo výške 1 850,- Sk vrátane 19 % DPH vo výške 351,50 Sk spolu vo výške 2 201,50 Sk, do 15 dní od právoplatnosti tohto nálezu na účet JUDr. A. G.“

II.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy

podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Podľa čl. 142 ods. 1 ústavy všeobecné súdy rozhodujú v občianskoprávných a trestnoprávných veciach; súdy preskúmavajú aj zákonnosť rozhodnutí orgánov verejnej správy a zákonnosť rozhodnutí, opatrení alebo iných zásahov orgánov verejnej moci, ak tak ustanoví zákon.

Pri predbežnom prerokovaní sťažnosti vychádzal ústavný súd z čl. 127 ods. 1 ústavy, podľa ktorého ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Účelom čl. 46 ods. 1 ústavy je zaručiť prístup k súdu a rovnaké právne postavenie v konaní pred súdom každému, kto žiada o ochranu tých svojich záujmov chránených právnym poriadkom, ktoré štát zveril do právomoci orgánov súdnej moci (II. ÚS 26/96).

Obsahom práva na súdnu ochranu je, aby rozhodnutie v konkrétnej veci bolo výsledkom konania nestranného súdu, čo znamená, že súd musí každú vec prerokovať a rozhodnúť tak, aby voči účastníkom postupoval nezaujato a neutrálne, žiadnemu z nich nenadŕžal a objektívne posúdil všetky skutočnosti závažné pre rozhodnutie vo veci. Nestranný súd poskytuje všetkým účastníkom konania rovnaké príležitosti na uplatnenie všetkých práv, ktoré im zaručuje právny poriadok, pokiaľ súd má právomoc o takomto práve rozhodnúť (II. ÚS 71/97).

Ústavný súd v súvislosti so svojou rozhodovacou činnosťou opakovane vyslovil právny názor, že skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (mutatis mutandis I. ÚS 37/95, II. ÚS 58/98, I. ÚS 5/00, I. ÚS 17/01 a I. ÚS 13/00).

Ústava Slovenskej republiky rozdeľuje súdnu moc medzi ústavný súd a všeobecné súdy. Ústavný súd je podľa čl. 124 ústavy nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti, zatiaľ čo všeobecné súdy sú nezávislé súdne orgány ochrany zákonnosti, ich právomoc je vymedzená v čl. 142 ods. 1 ústavy. Nie sú v postavení nadriadenosti či podriadenosti, orgány jedného systému nenahradzujú orgány druhého systému v rozhodovacej právomoci v im zverených veciach. Ústavný súd preto nie je alternatívou ani mimoriadnou opravnou inštitúciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov, ktorých sústavu završuje Najvyšší súd Slovenskej republiky (mutatis mutandis II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96). Ústavný súd, ktorý nie je ďalšou (tretou alebo štvrtou) inštanciou v systéme všeobecného súdnictva, nepreskúmava námietky porušenia tých práv, ktoré sa fyzickým osobám a právnickým osobám ustanovujú napr. Občianskym súdnym poriadkom, ak namietané porušenie práva nemôže znamenať porušenie základného práva alebo slobody zaručených ústavou alebo medzinárodnou zmluvou podľa čl. 11 ústavy (mutatis mutandis II. ÚS 37/95).

V princípe subsidiarity má základ aj rozsah pôsobnosti ústavného súdu pri poskytovaní ochrany ústavným a základným právam a slobodám. Ústavný súd zásadne nemá oprávnenie preskúmavať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil (II. ÚS 21/96). Inými slovami, neprislúcha mu, aby sa zaoberal posúdením skutkových a právnych omylov, ktorých sa údajne dopustili všeobecné súdy, okrem prípadov a v rozsahu, v akom tieto omyly mohli mať za následok porušenie práv a slobôd chránených ústavou alebo Dohovorom o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti sťažovateľa podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde skúmal, či v danom prípade nejde o zjavne neopodstatnenú sťažnosť. Namietat' porušenie svojich práv v konaní pred ústavným súdom sú totiž oprávnené len tie fyzické osoby alebo právnické osoby, ktoré splnili všetky zákonné podmienky spojené s nadobudnutím a uplatňovaním takýchto práv. Z konania o ústavnej sťažnosti sú preto vylúčené také návrhy, pri ktorých nie je splnená niektorá zo zákonných podmienok potrebných pre vznik právneho vzťahu, porušenie ktorého sťažovateľ namietal na ústavnom súde. Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu jedným z dôvodov odmietnutia sťažnosti je jej zjavná neopodstatnenosť, ktorú možno vysloviť v prípade, ak ústavný súd nezistí priamu príčinnú súvislosť medzi namietaným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých namietal sťažovateľ (I. ÚS 53/96, I. ÚS 62/96, I. ÚS 20/97).

O zjavne neopodstatnený návrh ide vtedy, ak ústavný súd pri jeho predbežnom prerokovaní nezistí žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98). Teda úloha ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní návrhu nespočíva v tom, aby určil, či preskúmanie veci predloženej navrhovateľom odhalí existenciu porušenia niektorého z práv alebo slobôd zaručených ústavou, ale spočíva len v tom, aby určil, či toto preskúmanie vylúči akúkoľvek možnosť existencie takéhoto porušenia. Inými slovami, ústavný súd môže pri predbežnom prerokovaní odmietnuť taký návrh, ktorý sa na prvý pohľad a bez najmenej pochybnosti javí ako neopodstatnený (I. ÚS 4/00).

Podľa § 41 ods. 2 zákona o ústavnom súde nález, ktorým sa zistil nesúlad právnych predpisov s právnym predpisom vyššej právnej sily alebo s medzinárodnou zmluvou, sa vyhlási spôsobom ustanoveným na vyhlasovanie zákonov. Nález je všeobecne záväzný odo dňa jeho vyhlásenia v Zbierke zákonov.

Podľa § 41a ods. 1 zákona o ústavnom súde právny predpis, jeho časti alebo niektoré jeho ustanovenia strácajú účinnosť dňom vyhlásenia nálezu ústavného súdu v Zbierke zákonov.

Podľa § 41a ods. 2 zákona o ústavnom súde orgán, ktorý je povinný uviesť právny predpis do súladu v zmysle čl. 125 ods. 3 ústavy, je viazaný právnym názorom vysloveným v náleze ústavného súdu.

Podľa § 41a ods. 3 zákona o ústavnom súde stratou účinnosti, prípadne platnosti právnych predpisov na základe nálezu ústavného súdu sa neobnovuje platnosť právnych predpisov nimi zrušených; ak však išlo len o ich zmenu alebo doplnenie, platí skorší právny predpis v znení platnom pred touto zmenou alebo doplnením.

Podľa § 38 ods. 4 zákona o zdravotnom poistení v znení platnom do 31. mája 2003 pri nedodržaní lehoty splatnosti môže uplatniť zdravotnícke zariadenie voči príslušnej zdravotnej poisťovni poplatok z omeškania vo výške 0,1 % z dlžnej sumy za každý kalendárny deň omeškania odo dňa splatnosti účtovného dokladu.

Podľa § 38 ods. 4 zákona o zdravotnom poistení v znení platnom od 1. júna 2003 do 14. júla 2004 pri nedodržaní lehoty splatnosti môže uplatniť zdravotnícke zariadenie voči príslušnej zdravotnej poisťovni poplatok z omeškania vo výške 0,01 % z dlžnej sumy za každý kalendárny deň omeškania odo dňa splatnosti účtovného dokladu.

V Zbierke zákonov pod č. 396/2004 Z. z. vyšiel 15. júla 2004 nález ústavného súdu z 15. mája 2004, podľa ktorého (bod 2) ustanovenie § 38 ods. 4 zákona o zdravotnom poistení nie je v súlade s čl. 20 ods. 1 druhou vetou v spojení s čl. 13 ods. 3 a 4 ústavy.

Sťažnosť sťažovateľky je zjavne neopodstatnená, pretože z napadnutých rozsudkov okresného súdu a krajského súdu nevyplýva, že by vyvodené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, majúce zároveň za následok porušenie označeného základného práva. Ustanovenie § 38 ods. 4 zákona o zdravotnom poistení upravujúce výšku poplatku z omeškania na sadzbu 0,01 % stratilo účinnosť 15. júla 2004, to znamená, že na poplatky z omeškania, pri ktorých vzniklo právo na ich vyúčtovanie v období od 1. júna 2003 (účinnosť novely č. 138/2003 Z. z., ktorá zmenila poplatok z omeškania na 0,01 %) do 14. júla 2004, je potrebné aplikovať ustanovenie § 38 ods. 4 zákona o zdravotnom poistení v znení účinnom od 1. júna 2003, to znamená vo výške 0,01 % za každý deň

omeškania. Uvedené vyplýva z toho, že podľa § 41 ods. 2 zákona o ústavnom súde nález ústavného súdu o nesúlade právneho predpisu je záväzný od jeho uverejnenia v Zbierke zákonov. Právny predpis, ktorého nesúlad s ústavou ústavný súd vyslovil, stráca účinnosť dňom vyhlásenia nálezu ústavného súdu v Zbierke zákonov. Z týchto ustanovení zákona o ústavnom súde a z čl. 125 ústavy vyplýva, že účinky nálezu ústavného súdu o nesúlade právneho predpisu s ústavou vznikajú do budúcnosti – ex nunc, nie spätne. Teda nález ústavného súdu o nesúlade právnych predpisov nemá účinky do minulosti – ex tunc. V danom prípade by išlo o nedovolenú retroaktivitu. Teda ak nález ústavného súdu o nesúlade § 38 ods. 4 zákona o zdravotnom poistení s ústavou bol uverejnený v Zbierke zákonov 15. júla 2004, tak poplatok z omeškania je potrebné počítať do 1. júna 2003 vo výške 0,1 % za každý deň omeškania, od 1. júna 2003 (novela zákona o zdravotnom poistení č. 138/2003 Z. z.) do 14. júla 2004 vo výške 0,01 % za každý deň z omeškania a od vyhlásenia nálezu ústavného súdu v Zbierke zákonov 15. júla 2004 vo výške 0,1 % za každý deň omeškania.

Z napadnutých rozhodnutí ústavný súd zistil, že okresný súd a krajský súd svojimi rozsudkami neporušili označené základné právo sťažovateľky, keď na faktúry, ktoré boli splatné v období od 1. júna 2003 do 14. júla 2004, aplikovali ustanovenie § 38 ods. 4 zákona o zdravotnom poistení, podľa ktorého bol poplatok z omeškania vo výške 0,01 % za každý deň omeškania.

Z vyššie uvedených dôvodov sú rozsudok okresného súdu č. k. 23 Cb 25/05-30 z 19. mája 2005 a rozsudok krajského súdu č. k. 4 Cob/73/2005-57 z 28. septembra 2005 vecne správne, teda všeobecné súdy svojou rozhodovacou činnosťou neporušili základné právo podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ktorého porušenie sťažovateľka namietala.

Na základe vyššie uvedeného ústavný súd sťažnosť sťažovateľky odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. januára 2006